

KAS İSKELET SİSTEMİ VE İLİŞKİLİ BOZUKLUKLAR

Doç. Dr. Özlem Ovayolu

GİRİŞ

Vücudumuzun optimal şekilde fonksiyon görebilmesi için, eksiksiz olarak çalışan bir kas-iskelet sistemine ihtiyaç vardır. Yaşamın sürdürülebilmesi için gerekli olan nefes alma ve gaz değişiminin gerçekleştirilmesinde bile hareket ön koşuldur. Solunum gibi birçok aktivitenin meydana gelmesinde kas-iskelet sistemi oldukça önemlidir. Yaralanma veya hastalıklar nedeniyle kas-iskelet sistemi etkilendiğinde, kişi başka bir bireye (hemşire, bakım veren gibi) bağımlı hale gelebilir. Bu nedenle güvenli ve etkili bir bakımın sunulması için (hem hasta, hem de sağlık profesyonelleri için), sağlık profesyonellerinin kas-iskelet sistemi ve fonksiyonlarını kavraması gerekir. Çünkü sağlık profesyonellerinin temel görevi; bireyleri hastalıktan korumak, yaralanmayı azaltmak, komplikasyon riskini belirlemek ve azaltmak, iyileşme sürecine yardım etmek, bağımsızlığı destekleyerek, maksimum oranda erişimine katkı sağlamaktır. Ayrıca hastalar rehabilitasyona ihtiyaç duyarsa sağlık profesyoneli bu konuda da destek olmalıdır.

Bu bölümde kas iskelet sisteminin nasıl işlev gördüğü, bu sistem ile ilgili bazı bozukluklar ve bu sorunlara yönelik bakım ana hatlarıyla özetlenecektir.

KAS-İSKELET SİSTEMİ

Kas-iskelet sistemi lökomotor sistem olarak da bilinir ve bu sistem insan vücudunun sabit kalmasını sağlar. Dik durabilmek ve hareket edebilmek için kas iskelet sisteminin sağlıklı olarak çalışması gerekir. Bu sistem aynı zamanda insan vücuduna şekli verir, vücuttaki hayati organların korunmasını sağlar ve hematopoez yeridir. Kemikler, kas-iskelet sisteminin fonksiyonel gereksinmelerini karşılamak için, birbirleriyle eklem yapar. İnsan vücudunun hareketi, normal eklemler ve

Septik artrit: Eklem aralığında püy oluşturan bakteriyel enfeksiyon.

Sinaps: İki nöronun veya nöronla başka bir hücrenin bağlandığı yer.

Sitokin: İmmün yanıtın şiddetini ve süresini düzenleyen hormon benzeri bir protein.

Tam kırık: İki ya da daha fazla parça halinde oluşan kırık tipidir.

Tanı: Hastalığın tanımlanması.

Ürik asid: Pürin nükleotid (nükleoprotein) metabolizmasının son ürünü.

KAYNAKLAR

Peate I (2013) The musculoskeletal system and associated disorders, içinde: Fundamentals of Applied Pathophysiology: An Essential Guide for Nursing and Healthcare Students, M Nair, I Peate (Eds) Second Edition, John Wiley & Sons, Ltd. Published, s 472-499.

Ölmez Ü, Kas-iskelet sisteminin yapı ve fonksiyonları, <http://ichastaliklariromatoloji.medicine.ankara.edu.tr/files/2014/02/Kas-%C4%B0skelet-Sisteminin-Yap%C4%B1-ve-Fonksiyonlar%C4%B1.pdf> (Erişim tarihi: 8.9.2016).

Story L (2015) Musculoskeletal function, içinde: Pathophysiology A Practical Approach, L Story (Ed), 2 nd edition, Johns & Bartlett Learning, LLC, an Ascend Learning Company, s 367-402.

Yavuz M (2014) Kas iskelet sistemi fonksiyonlarının değerlendirilmesi, içinde: Dahili ve Cerrahi Hastalıklarda Bakım. A Karadakovan, F Eti Aslan (Eds) 3. Baskı, Ankara, Akademisyen Tıp Kitabevi, s 1229-1239.

Kılıç SP (2016) Eklem ve bağ dokusu hastalıkları, içinde: Temel İç Hastalıkları Hemşireliği ve Farklı Boyutlarıyla Kronik Hastalıklar, N Ovayolu, Ö Ovayolu (Eds) 1. Baskı, Adana, Nobel Kitabevi, s 392-439.

Hareket sistemi, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Hareket%20Sistemi.pdf (Erişim tarihi: 19.07.2016).

Aksoy B. Kas ve iskelet metabolizması, <http://beslenmegunleri2015.org/sunumlar/27haziran/biyokimyasal/BurcuAksoy.pdf> (Erişim tarihi: 19.07.2016).

Kayatekin BM (2013) İskelet kasının kasılması, içinde: Guyton ve Hall Tıbbi Fiziyoloji. B Çağlayan Yeğen (Eds), İ Alican, Z Solakoğlu (Editör yardımcıları), 12. Baskı, İstanbul, Nobel Kitabevi, s 71.

Dündar Ü. Kas iskelet sistemi muayenesi, <http://blog.aku.edu.tr/umitdundar/files/2012/01/Kas-%C4%B0skelet-Sistemi-Muayenesi.pdf> (Erişim tarihi: 19.07.2016)

- Kas-iskelet sistemi cerrahisinde bakım, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Kas-%C4%B0skelet%20Sistemi%20Cerrahisinde%20Bak%C4%B1m.pdf (Erişim tarihi: 19.07.2016)
- Yavuz M (2014) Kas iskelet sistemi hastalıkları, içinde: Dahili ve Cerrahi Hastalıklarda Bakım. A Karadakovan, F Eti Aslan (Eds) 3. Baskı, Ankara, Akademisyen Tıp Kitabevi, s 1241-1313.
- Kuru Ö, Osteoartrit, <http://gaheder.org/upload/dosyalar/dokumanlar/Egitim%20Dokumanlari/Osteoartrit.pdf> (Erişim tarihi: 19.07.2016).
- Kutsal YG. Osteoartrit, <http://www.gebam.hacettepe.edu.tr/oneri/OSTEOARTRIT.pdf>, (Erişim tarihi: 19.07.2016).
- Kirazlı Y (2011) Osteoartrit tanı ve tedavi kılavuzlarına güncel bakış, Türk Geriatri Dergisi 14 Özel Sayı 1:119-125.
- Pellinen T, Villberg J, Raappana M, Leino-Kilpi H, Kettunen T. Knowledge expectations among recently diagnosed knee osteoarthritis patients, J Adv Nurs. 2016 Jun 27. doi:10.1111/jan.13053. [Epub ahead of print]
- Gümüő K, Ünsal A (2014) Osteoartrit'te hemőirelik bakımına güncel bir bakış, Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi, 3(3): 179-182.
- Dođan N, Görifő S, Demir H (2016) Levels of pain and self-efficacy of individuals with osteoarthritis, Agri, 28(1): 25-31.
- Sayılır S (2016) Postmenopozal osteoporozda eşlik eden hastalıklar, Turk J Osteoporos, 22: 85-7.
- Prevention and healthy living, National Osteoporosis Foundation, <https://www.nof.org/prevention/preventing-fractures/prevention-and-healthy-living/> (Erişim tarihi: 19.07.2016).
- Ölmez Ü. Osteoporoz, <http://ichastaliklariromatoloji.medicine.ankara.edu.tr/files/2014/02/Osteoporoz.pdf> (Erişim tarihi: 19.07.2016).
- Kutsal YG. Osteoporoz, <http://www.gebam.hacettepe.edu.tr/oneri/OSTEOPOROZ.pdf> (Erişim tarihi: 9.07.2016).
- Janiszewska M, Firlej E, Dziedzic M, Źońnierczuk-Kieliszek D (2016) Health beliefs and sense of one's own efficacy and prophylaxis of osteoporosis in peri and post menopausal women. Ann Agric Environ Med. 23(1): 167-73.
- Gout, Centers for Disease Control and Prevention, <http://www.cdc.gov/arthritis/basics/gout.html> (Erişim tarihi: 19.07.2016).
- Turgay M. Kristal artropatiler, <http://ichastaliklariromatoloji.medicine.ankara.edu.tr/files/2013/09/Gut.pdf> (Erişim tarihi: 19.07.2016).
- Dehlin M, Drivelegka P, Sigurdardottir V, Svärd A, Jacobsson LT (2016) Incidence and prevalence of gout in Western Sweden. Arthritis Res Ther. 13; 18:164.

- Sayılır S (2016) Premenopozal gut tanısı almış kadın hastada elde eklem, *Türk J Osteoporos*, 22: 104-6.
- Gout, American College of Rheumatology, <http://www.rheumatology.org/I-Am-A/Patient-Caregiver/Diseases-Conditions/Gout> (Erişim tarihi: 19.07.2016).
- Asawavichienjinda T. Myasthenia gravis diagnosis and management, http://neurosci.kku.ac.th/backup-nna/pdf_file/academic7/01-Myasthenia.pdf (Erişim tarihi: 19.07.2016).
- Nalbantoğlu M, Adatepe NU. Miyastenia gravis ve diğer nöromusküler ileti bozukluğu hastalıkları, <http://solunum.org.tr/TusadData/Book/374/2582015151653-26Mediyasten-Hastaliklari-ve-Cerrahisi-Kitabi.pdf> (Erişim tarihi: 19.07.2016).
- Kas fizyolojisi, <http://web.itu.edu.tr/~gulmezt/BIO102/bio102chapt09-TR.pdf> (Erişim tarihi: 19.07.2016).
- Deymeer F (2015) Myasthenia gravis tedavisi, *Ajans* 3(4): 153-161.
- Story L (2015) Neural Function. İçinde: *Pathophysiology A Practical Approach*, L Story (Ed), 2 nd edition, Johns & Bartlett Learning, LLC, an Ascend Learning Company, s 317-364.
- Deymeer F. Myasthenia gravis'te tedavi, http://www.klinikgelisim.org.tr/kg_10_1/18.pdf (Erişim tarihi: 19.07.2016).